

Escola Universitaria de Enfermería Povisa

ORGANIZACIÓN

A Escola Universitaria de Enfermería de Povisa, adscrita á Universidade de Vigo, naceu oficialmente no ano 1991, baixo o patronazgo do Hospital Povisa coa idea de desenvolver unha función docente que consideraba adecuada e beneficiosa para un centro das súas características, formando profesionais de Enfermería que cando terminasen os seus estudos, puidesen pasar a formar parte da División de Enfermería do Hospital, estendendo na actualidade dita filosofía a todos os estamentos sanitarios tanto españois como estranxeiros.

A filosofía do Centro Estudos Povisa é formar profesionais capaces de exercer as funcións específicas de cada unha das titulacións que imparte, así como fomentar o traballo mediante a colaboración con outros profesionais da saúde e chegar a conseguir obxectivos comúns.

E para chegar a esta meta, a formación do alumnado apóiase en tres alicerces fundamentais: O desenvolvemento de clases teórico-prácticas enfocadas á resolución de problemas, impartidas por especialistas en cada unha das materias, o fomento da aplicación práctica dos conceptos teóricos, mediante a avaliación continuada do alumno por medio de titorías, o que ten especial interese sobre todo nos créditos prácticos clínicos, avaliación que se realiza en colaboración cos profesionais das diferentes unidades onde o alumno realiza estes créditos.

ÓRGANOS DE GOBIERNO

Director: MANUEL TORRES VIZCAYA

Subdirectora: MARÍA GIRÁLDEZ MIRANDA

Secretaria: MARÍA MUIÑOS ÁLVAREZ

Delegado U. VIGO : RAÚL IGLESIAS BLANCO

ESTRUCTURAS

INFRAESTRUTURAS: Situada na rúa Romil 75 / 77 da cidade de Vigo, a escola conta cunha superficie aproximada aos 2.500 m², distribuídos en catro plantas que compoñen a estrutura do Centro. A entrada á Escola conta cunha rampla especialmente para acceso a discapacitados.

As aulas destinadas a docencia son as seguintes :

- AULA 11 □ 1º CURSO
- AULA 21 □ 2º CURSO
- AULA 23 □ 3º CURSO
- AULA 1 □ 4º CURSO
- AULA S1, S2, S4, S5 Y S7 □ todos os cursos.

EQUIPO DIRECTIVO

Director: MANUEL TORRES VIZCAYA

Subdirectora: E. MARÍA GIRÁLDEZ MIRANDA

OS DOCENTES

<http://cepovisa.com/escuela-universitaria/docencia/profesorado/>

INGRESO E ADMISIÓN

Enfermería é unha profesión regulada, é dicir aquela cuxa actividade profesional está subordinada a disposicións legais e á posesión dunha determinada cualificación profesional, polo que o Grao en Enfermería capacita para o exercicio da profesión de Enfermería, baseado na ORDE CIN/2134/2008, do 3 de xullo, que establece os requisitos para a verificación dos títulos universitarios oficiais que habiliten para o exercicio da profesión de Enfermería.

O Título planificouse unha formación total de 240 créditos ECTS, dividida en oito cuatrimestres, cunha duración de catro anos lectivos e cun tipo de ensino de carácter presencial.

Número de prazas máximas de novo ingreso ofertadas no primeiro curso de implantación por modalidade de ensino: 70 prazas.

Non se establecen probas adicionais para o acceso ao título de Grao en Enfermería, aténdose unicamente ao establecido pola CIUG e pola normativa vixente de Universidade de Vigo.

Recoméndase unha actitude de axuda ás persoas e unha visión integral capaz de relacionar e relacionarse con todas as dimensións do ser humano. Ademais, debería demostrar unha adecuada disposición para o traballo en equipo, o estudo continuado, reflexivo e crítico, a capacidade de adaptación continua ao cambio e o manexo de situacións con gran carga física e emocional. Igualmente requírese responsabilidade, equilibrio, madurez persoal e boa saúde.

METODOLOXÍA DOCENTES

A metodoloxía docente a nivel xeral varía segundo o tipo de materia a impartir, as máis utilizadas son:

Clase expositivas.

Sesións en sala de demostracións.

Talleres.

Estudos de casos, análises diagnósticos, aprendizaxe baseada en problemas.

Traballos individuais e grupais relacionados cos contidos da materia.

Resolución de problemas.

Manexo da tecnoloxía da información e a comunicación.

Tanto o tipo de metodoloxía como o sistema de avaliación de todas as materias están perfectamente deseñados na Guías Docnet e ditas guías renóvanse curso a curso.

APOIO E SEQUEMENTO

O estudante matriculado conta cun sistema de apoio e seguimento, primeiramente a través da Universidade de Vigo e mediante o Plan de Acción Titorial (PATEUE) do Centro.

Esta titulación posibilita o acceso ao segundo e terceiro grao de desenvolvemento académico (Máster e Doutoramento) e ás especialidades específicas da titulación definidas polo Ministerio de Sanidade.

Grao en Enfermaría

Materias

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V53G140V01301	Enfermaría clínica III	1c	6

V53G140V01302	Enfermaría materno-infantil	1c	9
V53G140V01303	Prácticas clínicas II	1c	15
V53G140V01304	Enfermaría xeriátrica e coidados paliativos	2c	6
V53G140V01305	Enfermaría en saúde mental	2c	6
V53G140V01306	Prácticas clínicas III	2c	18

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería clínica III				
Materia	Enfermería clínica III			
Código	V53G140V01301			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Galego Inglés			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Muíños Álvarez, Alicia			
Profesorado	Garay Martínez, Irene Magdalena Lopez, Carlos Jose Muíños Álvarez, Alicia			
Correo-e	amuinos@cepovisa.com			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	Esta materia encadra as competencias a desenrolar polo estudante no coidado a persoas con patoloxías específicas dentro do eido da Enfermería Médico-Cirúrxica.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional.
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade.
C28	Coñecer as alteracións da saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación.
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D2	Capacidade de organización e planificación.
D3	Capacidade de xestión da información.
D4	Resolución de problemas e toma de decisións.
D7	Razoamento crítico.
D8	Aprendizaxe autónoma.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de deseñar os coidados nas principais enfermidades relacionadas co aparello xeniturinario, sistema endocrino, e paciente neurocirúrxico.	A4	B7	C28	D1
	A5	B8	C29	D2
			C32	D3
				D4
				D7
				D8
	A3	B7	C28	D1
	A4		C29	D2
Ser capaz de planificar e prestar coidados antes situación concretas relacionadas cun paciente politraumatizado e neurocirúrxicos.	A5		C30	D3
			C32	D4
				D7
				D8

Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermaría e as actividades derivadas deles, nas patoloxías estudadas.	A4	B7 B8	C28 C29 C30 C32	D1 D2 D3 D4 D7 D8
Ser capaz de aplicar os coidados necesarios para a atención á persoa/paciente crítico incluído o potencial doante de órganos.	A3 A4	B7 B8	C28 C29 C30 C32	D1 D2 D3 D4 D7 D8

Contidos

Tema	
1. Patoloxía Endocrina	1.1 Xeneralidades da patoloxía endocrina: Conceptos xerais e recordo anatómico, valoración xeral endocrina, tratamento médico e cirúrxico. 1.2 Exe hipotálamo-hipófisis: Estudo diagnóstico e enfermidades. 1.3 Tiroides: Enfermidades benignas e neoplasia maligna do tiroides. 1.4 Paratiroides: Hipoparatiroidismo, hiperparatiroidismo e carcinoma de paratiroides. 1.5 Patoloxía endocrina, suprarrenal, pancreática e Síndrome de NEM. 1.6 Diabetes, dislipemias, hiperuricemia e obesidade. 1.7 Enfermaría Endocrina: 1.7.1 Coidados de enfermaría. 1.7.2 Técnicas de enfermaría. 1.7.3 Tratamentos e administración dos mesmos. 1.7.4 Educación sanitaria. 1.7.5 Prevención e complicacións.
2. Politraumatismos	2.1 Soporte vital avanzado, asistencia ao politraumatizado e triaxe en catástrofes. 2.2 Traumatismo cervical e torácico: vía aérea, neumotórax, hemotórax, lesións da vía aérea, lesións pulmonares, lesións cardíacas e de grandes vasos, lesións diafragmáticas, lesións da parede torácica e lesións esofágicas. 2.3 Traumatismo abdominal: Control de danos, síndrome compartimental, traumatismo hepático e esplénico, traumatismo duodenopancreático, traumatismo intestinal e traumatismo retroperitoneal.
3. Patoloxía Renal e Urolóxica	3.1 Estudo do paciente con Enfermidade Renal. Patoloxía Nefrourolóxica: 3.2 Enfermidades Renais: 3.3 Hemodiálise. Diálise Peritoneal. 3.4 Paciente Urolóxico: Avaliación e técnicas diagnósticas. 3.5 Enfermidades Benignas Tracto Xenitourinario. 3.6 Patoloxía Urolóxica Renal. 3.7 Patoloxía Vesical. 3.8 Patoloxía Prostática. 3.9 Patoloxía do Testículo. 3.10 Patoloxía Xenital Masculina e Disfunción Sexual. 3.11 Coidados de enfermaría no paciente urolóxico: 3.11.1 Técnicas. 3.11.2 Tratamentos. 3.11.3 Educación sanitaria. 3.11.4 Prevención de complicacións.
4. Doazón de órganos	4.1 Aspectos lexislativos polos que se regulan as actividades de obtención e utilización de órganos e tecidos. 4.2 Diagnóstico e certificación da morte. 4.3 Consentimento presunto. 4.4 Organización Nacional dos Trasplantes (ONT). Oficina de Coordinación dos Trasplantes de Galicia. 4.5 Coordinación dos Trasplantes a nivel hospitalario. 4.6 Qué órganos e tecidos se poden doar. 4.7 Valoración do doante potencial. 4.8 Entrevista familiar. 4.9 Contextualización mantemento do paciente doante. 4.10 Documentación relacionada. 4.11 Introdución coidados paciente crítico.

5. Neurocirurxía

5.1 Introdución a Neurocirurxía. Subespecialidades. Avances tecnolóxicos asociados.
 5.2 O profesional de enfermaría no servizo de neurocirurxía:
 5.2.1 Coidados básicos e especializados no paciente neurocirúrxico.
 5.2.2 Exploración neurolóxica básica. Escalas de valoración en neurocirurxía.
 5.3 Procedementos en neurocirurxía. Coidados de enfermaría:
 5.3.1 Craneais: Trépano-Mini trépano. Craneotomía-Craniectomía. Biopsia cerebral. Derivación ventrículo peritoneal.
 5.3.2 Columna: Laminectomía, discectomía cervical, lumbar. Instrumentación columna, vertebroplastia, cifoplastasia.
 5.4 Monitorización PIC. Drenaxe ventricular externo. Drenaxe lumbar.
 5.5 Coidados especiais das feridas no paciente neurocirúrxico.
 5.6 Procedementos especializados: Neurocirurxía estereotáxica. Radiocirurxía. Neuroradioloxía intervencionista: vascular, columna, dor.
 5.7 Patoloxía tumoral: Meninxíomas. Glioblastoma multiforme.
 5.8 Patoloxía vascular cerebral: Isquémica. Hemorráxica.
 5.9 Patoloxía traumática: Craneal, trauma craneal leve con risco, TCE grave, raquimedular.

6. Oncohematoloxía

6.1 Coidados de enfermaría.
 6.2 Diagnósticos (NANDA), Obxectivos (NOC) e Intervencións (NIC).
 6.3 Casos clínicos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	55	37	92
Actividades introdutorias	2	0	2
Estudo de casos	2	10	12
Traballo tutelado	1	20	21
Resolución de problemas de forma autónoma	1	4	5
Aprendizaxe colaborativa	1	4	5
Exame de preguntas obxectivas	2	6	8
Autoavaliación	1	4	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos específicos da materia obxecto de estudo.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia. Exposición dos contidos xerais por cada un dos profesores/as integrantes da materia e comunicación dos requirimentos das metodoloxías/probas integrantes da mesma.
Estudo de casos	Actividades prácticas a desenrolar na aula na que o/s estudante/s de forma activa, ben de forma individual ou en grupo describe, analiza, e resolve en caso necesario, situacións concretas expostas ou simuladas polo profesor/a tendo en conta os contidos da materia desenrolados previamente.
Traballo tutelado	O/a estudante, de maneira individual, elabora un documento seguindo as directrices do profesor responsable, sobre unha temática da materia concreta. Trátase dunha actividade autónoma do estudante que inclúe a procura e recollida de información, lectura, manexo de bibliografía actualizada, redacción, exposición e defensa.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividades nas que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/a debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios plantexados de forma autónoma polo docente correspondente.
Aprendizaxe colaborativa	Comprende un grupo de procedementos de ensino que parten da organización da clase en pequenos grupos mixtos e heteroxéneos onde o alumnado traballa de forma coordinada entre si para desenvolver tarefas académicas e afondar na súa propia aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Ademais da información facilitada polo profesor sobre os requisitos para levar a cabo a elaboración do traballo proposto, o estudante poderá establecer comunicación con el para liquidar dúbidas xurdidas durante proceso de elaboración a través da ferramenta/s de comunicación establecida/s polo mesmo.

Aviación

Descrición		Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Estudo de casos	EC: De forma GRUPAL expóranse casos e situacións a través das distintas ferramentas dispoñibles (soporte escrito, presentación audiovisual, simulación práctica, taller...) que os estudantes de forma activa tratarán de analizar e resolver segundo as directrices marcadas previamente polo profesor. (TALLER NEUROCIRURXÍA).	15	A3 A4	B7 C32	C30 D3 D4 D7	D1 D3 D4 D7
Traballo tutelado	TT: O/a estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento e exposición do mesmo sobre unha temática concreta e seguindo as directrices definidas previamente nunha data límite establecida polo profesor. Levarase a cabo de forma INDIVIDUAL.	15	A3 A4 A5	C28 C29 C32	D1 D2 D3 D7 D8	D1 D2 D3 D7 D8
Resolución de problemas de forma autónoma	RP: O/a estudante analizará un caso concreto dun paciente e plantexará a resolución de forma autónoma do mesmo baseado nos contidos específicos da materia obxecto de estudo. Levarase a cabo de forma INDIVIDUAL.	10	A3 A5	B7 B8 C30 C32	C28 D2 D3 D4 D7 D8	D1 D2 D3 D4 D7 D8
Aprendizaxe colaborativa	AC: O/a estudante elaborará segundo as directrices facilitadas pola profesora a resolución de forma autónoma e posteriormente compartida de contidos prácticos específicos da materia.	10	A3 A5	B7 B8 C29 C30	C28 D4 D7 D8	D1 D4 D7 D8
Exame de preguntas obxectivas	EX: Proba para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta. O estudante seleccionará unha resposta entre un número limitado de posibilidades (catro opcións de resposta). Cada resposta correcta sumará catro puntos e cada incorrecta restará un punto. Total preguntas 40 (20 Dr Magdalena+10 Irene Garay+10 Alicia Muiños).	40	A3 A4	C28 C29 C32	D1 D2 D3 D4 D8	D1 D2 D3 D4 D8
Autoavaliación	AU: Levarase a cabo a finalización (aproximadamente 15 minutos) de cada unha das sesións de Neurocirurxía e versará sobre os contidos tratados ese día na aula.	10	A3	B7 B8 C29 C30 C32	C28 D2 D3 D4 D7 D8	D1 D2 D3 D4 D7 D8

Outros comentarios sobre a Avaliación

O primeiro día de clase os docentes expoñen a planificación da asignatura e os horarios de tutoría, e informan sobre as opcións de avaliación (CONTINUA OU GLOBAL).

A elección individual do estudantado será comunicada ao centro, segundo a metodoloxía establecida para elo e publicada na web.

AVALIACIÓN CONTINUA (AC):

O 10% de faltas de asistencia non xustificadas implica a perda do dereito de AC, considerándose faltas xustificadas: a realización de exames, a presenza de órganos colexiados, o ingreso hospitalario e a enfermidade ou baixa médica.

A calificación da avaliación continua obtense mediante a suma de: (EC+TT+RP+AC+EX+AU). **Será necesario acadar mínimo un catro sobre dez no exame para optar ao sumatorio do resto de metodoloxías que integran a asignatura, de carácter obrigatorio todas elas.**

EC: TALLER NEUROCIRURXÍA: NOV-DIC.

TT: TRABALLO TUTELADO: SEP-OCT-NOV-DIC. TRABALLO+EXPOSICIÓN.

RP: RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS: DIC.

AC: APRENDIZAXE COLABORATIVO: OCT-NOV.

AV: AUTOAVALIACIÓN: APROXIMADAMENTE 15 MINUTOS DE CADA SESIÓN.

EX: 40 PREGUNTAS TEST (XANEIRO).

A data do exame coincidirá coa establecida no calendario oficial de exames. Data compartida coa modalidade de avaliación global.

Aqueles estudantes que non poidan seguir a avaliación continua, o renunciaran a ela, serán avaliados mediante unha proba final que suporá o 100% da calificación da asignatura (Avaliación global).

IMPORTANTE: Toda a información necesaria para o desenvolvemento das distintas probas que compoñene a AC será divulgada en tempo e forma a través de MOOVI.

AVALIACIÓN GLOBAL (AG):

Realizarase un examen global que suporá o 100% da calificación da materia.

O exame será tipo test (100 preguntas) con catro opcións de resposta. Cada resposta correcta valerá catro puntos. Cada resposta incorrecta restará un punto.

Para superar a materia deberá alcanzarse una nota mínima de 5/10.

2ª OPORTUNIDADE:

De non superar a asignatura en calquera das dúas modalidades na 1ª oportunidade, implicará que a 2ª oportunidade se optará pola avaliación global.

COMPROMISO ÉTICO:

Espérase que o estudantado presente un comportamento ético axeitado. En caso de detectar un comportamento non ético (copia, plaxio, utilización de aparellos electrónicos non autorizados...). considerárase que o estudante non reúne os requisitos necesarios para superar a materia. Nese caso, a cualificación final en primeira oportunidade, será de suspenso (0,0). Non se permitirá a utilización de ningún dispositivo electrónico durante as probas de avaliación salvo autorización expresa.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

P. Parrilla Paricio; J.I. Landa García, **Cirugía AEC**, 2ª Edición, Editorial Medica Panamericana,
Pamela L. Swearingen, **Manual de Enfermería Médico- Quirúrgica**, 6ª Edición, Elsevier- Mosby,
Sabiston, **Tratado de Cirugía. Fundamentos Biológicos de la Práctica Quirúrgica Moderna**, 20ª Edición, SA Elsevier España, 2017
L. Andreu Periz et. al, **La Enfermería Médica y el Trasplante de Órganos**, Panamericana S.A, 2004
Alan Wein et.al, **Campbell Walsh Urología**, Décima, Panamericana S.A, 2015
Mark S. Greenberg, **Manual de Neurocirugía**, 2ª edición, Journal, 2013
Zudaire, Juan Javier, **Manual de Urología**, 1ª edición, Ariel, 2002
Fernández Del Busto Ernesto, **Manual de Enfermería Urológica**, Journal, 2014

Bibliografía Complementaria

Brunner&S; Suddarth's, **Textbook of Medical- Surgical Nursing**, 12ª Edición, Lippincott Williams &S; Wilkins,
Kathleen Duffy, **Medical- Surgical Nursing Made Incredibly Easy**, 1ª Edición UK, 2011
Morris PJ, Malt RA, **Oxford Testbook of Surgery**, 2ª Edición,
Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade, **www.ont.es**,
J. Larry Jameson et. al, **Harrison Endocrinología**, 20ª Edición, Mc Graw Hill, 2007
Marylynn E. Doenges et al., **Planes de Cuidados de Enfermería**, Séptima Edición, Mc Graw-Hill, 2008
Mary Fran Hazinki et. al. Edición en español: Fabian C.Gelpi, **Aspectos Destacados de la Actualización de las Guías de la AHA para RCP y ACE de 2015**, CPR&S;ECC, 2015
Laso JF, **Introducción a la medicina clínica: Fisiopatología y semiología**, 2ª edición, Elsevier-Masson, 2010

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermaría de urxencias e coidados críticos/V53G140V01414
Introducción á enfermaría avanzada/V53G140V01415
Prácticas clínicas IV/V53G140V01405
Prácticas clínicas V/V53G140V01406
Traballo de Fin de Grao/V53G140V01407

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Prácticas clínicas II/V53G140V01303
Prácticas clínicas III/V53G140V01306

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V53G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V53G140V01103

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

Fundamentos de enfermaría/V53G140V01107

Enfermaría clínica I/V53G140V01204

Enfermaría clínica II/V53G140V01205

Farmacoloxía e dietética/V53G140V01203

Introdución á enfermaría clínica/V53G140V01201

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería materno-infantil				
Materia	Enfermería materno-infantil			
Código	V53G140V01302			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Garay Martínez, Irene			
Profesorado	Cid González, Carla Domínguez Otero, M ^a José Garay Martínez, Irene			
Correo-e	igaray@povisa.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	A materia consta de dous partes ben diferenciadas: A enfermaría maternal que se ocupa da atención a muller e nai; e a enfermaría infantil cuxo obxectivo é o neno nas súas diferentes etapas evolutivas ata a idade adulta. Como obxectivos xenerais, o alumno, ao finalizar a materia será capaz de: - Obter coñecementos e habilidades necesarias sobre aspectos de coidados de técnicas de enfermaría materno-infantil, que permitan capacitalo para desenvolver a practica enfermeira dunha forma idónea - prestar coidados integrais tanto á muller como ao neno, desde o seu nacemento ata a adolescencia, nos diferentes niveis de atención de saúde: promoción, prevención, recuperación e rehabilitación; tendo en conta a súa individualidade e, o contexto familiar e socio-ambiental no que se desenvolven - Desenvolver un espírito crítico e investigador no area da enfermaría materno-infantil, que lle permita enriquecer o seu desenvolvemento e formación.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural.
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional.
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade.
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas.
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade.
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde.
C34	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo e no climaterio e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os coidados necesarios en cada etapa.
C35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.

C36	Coñecer os aspectos específicos dos cuidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
C37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
C38	Aplicar as técnicas que integran o cuidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus cuidadores.
C39	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento.
C40	Ser capaz de proporcionar educación para a saúde aos pais ou cuidadores primarios.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D2	Capacidade de organización e planificación.
D3	Capacidade de xestión da información.
D4	Resolución de problemas e toma de decisións.
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe.
D6	Habilidades nas relacións interpersoais.
D7	Razoamento crítico.
D8	Aprendizaxe autónoma.
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de planificar cuidados de enfermaría nas distintas etapas da vida da muller, dentro do contexto familiar e comunitario, para lograr un estado de saúde óptimo ou recuperar a saúde, baseándose a toma de decisións, en datos obxectivos, feitos científicos e evidencias clínicas.	A1	B2	C34	D1
	A2	B4		D2
	A3	B5		D3
	A4	B7		D4
	A5	B8		D5
		B9		D6
		B10		D7
		B11		D8
				D9
Saber describir os cambios que acontecen no organismo durante a xestación, parto e puerperio.	A1		C35	D1
	A2			D2
	A3			D3
	A4			D4
	A5			D5
				D6
				D7
				D8
				D9
Saber describir, as intervencións e actividades axeitadas a prevención e tratamento dos problemas de saúde, na infancia e na adolescencia, e planificar os cuidados garantindo o dereito a dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión, do neno e a súa familia.	A1	B2	C36	D1
	A2	B7	C37	D2
	A3	B8	C38	D3
	A4	B9	C39	D4
	A5	B10	C40	D5
		B11		D6
				D7
				D8
				D9

Contidos

Tema	
1.-Recordo anatomico do aparello xenital feminino	1.1- Características anatómicas 1.2- Medios de fixación, vascularización e inervación.
2.- Ciclo xenital feminino.	2.1- Ovulación 2.2- Menstruación
3.- Puberdade e climaterio	3.1- Definición 3.2- Diagnóstico 3.3- Tratamento
4.- Diagnostico do embarazo.	4.1- Modificacións fisiolóxicas e psicolóxicas da muller embarazada
5.- Control prenatal.	5.1- Infeccións perinatais
6.- Cuidados hixienico-dietéticos da muller embarazada.	6.1- Educación maternal
7.-Principais problemas médicos que poden xurdir na muller embarazada.	7.1- Patoloxía médico-cirúrxica da xestante

8.- Principais problemas que afectan o desenvolvemento fetal	8.1- Parto prematuro 8.2- Desprendemento prematuro de placenta normoinsera 8.3- Placenta previa 8.4- CIR 8.5- Embarazo prolongado
9.- Parto	9.1- Inicio 9.2- Definición 9.3- Causas 9.4- Períodos
10.- Seguimento da parturienta durante as fases de parto.	10.1- Intervencións obstétricas. Coidados de enfermaría
11.- Taller: Toma de mostrax vaxinais	11.1- Características do cérvix 11.2- Requisitos para a toma 11.3- Técnica da toma 11.4- Colposcopia
12.- Lactación materna.	12.1- Fisioloxía 12.2- Problemas máis frecuentes.
13.- Coidados de enfermaría no puerperio.	13.1- Infección puerperal
14.- Aborto.	14.1- Embarazo ectópico 14.2- Mola
15.-Planificación familiar	15.1- Historia 15.2- Asesoramento 15.3- Métodos
16.-Trastornos menstruales	16.1- Amenorrea/oligomenorrea 16.2- Hemorrexias uterinas anormais 16.3- Dismenorrea
17.- Infeccións xinecolóxicas	17.1- Diagnóstico e tratamento
18.- Tumores xinecolóxicos	18.1- Definición 18.2- Diagnóstico 18.3- Estadiaxe 18.4- Tratamento
19.- O neno. Pediatría e puericultura	19.1- Conceptos e evolución 19.2- Aspectos sociais 19.3- Saúde infantil en España
20.- O recentemente nado	20.1- Características 20.2- Valoración e atencións 20.3- Medidas preventivas 20.4- Problemas neonatales
21.- Alimentación do lactante.	21.1- Lactación natural, artificial e mixta 21.2- Alimentación complementaria 21.3: Alimentación despois do ano de vida.
22.-O lactante de alto risco	22.1- Neno pretérmino 22.2- Neno con baixo peso para o seu E.G. 22.3- Neno inmatureo 22.4- Neno postmaduro
23.-Aspectos psicosociais: Educación infantil.	23.1- Técnicas educativas e erros educativos 23.2- O ambiente familiar 23.3 O xogo e a TV
24.-Servizos de sanidade infantil.	24.1- Malos tratos infantís
25.- Hospitalización infantil	25.1- Preparación para a hospitalización 25.2- Reacción do neno e os seus pais fronte á enfermidade e hospitalización. 25.3- Asistencia ao neno enfermo 25.4- Peculiaridades da hospitalización infantil
26.- Principios de enfermaría cirúrxica:	26.1.- Coidados pre e postoperatorios do neno. 26.2.- Accidentes na infancia
27.-Nutrición e nutrientes. Anorexia nerviosa e falsa anorexia. Obesidade e os seus factores. Vitaminas. Dietas especiais	27.1- Anorexia nerviosa e falsa anorexia 27.2- Obesidade e os seus factores 27.3- Dietas especiais
28.- Metabolismo da auga. Balance hidroelectrolítico.	28.1- Deshidratación: Tipos e tratamento 28.2- Equilibrio ácido-base. 28.3- Acidose e alcalose e, os seus mecanismos de compensación
30.-Xenética médica.	30.1- Enfermidades conxénitas e hereditarias 30.2- Erros conxénitos do metabolismo

31.- Enfermidades mais frecuentes no neno por aparellos e sistemas	31.1- Sistema endocrino 31.2- Sistema nervioso 31.3- Psicopatoloxía. Retraso mental. Test de desenvolvemento psico-motor 31.4- Órganos dos sentidos: visión e audición 31.5- Aparello dixestivo 31.6- Sistema cardio-vascular 31.7- Hematoloxía 31.8- Lesións da pel: Enfermidades exantemáticas. Queimaduras no neno. 31.9- Aparello xenito-urinario 31.10- Sistema osteo-articular
--	---

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	56	114	170
Traballo tutelado	3	15	18
Estudo de casos	12	12	24
Seminario	2	6	8
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma de/dos estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Estudo de casos	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	A actividade académica desenvolverase, individual e en pequenos grupos, coa finalidade de atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas cos temas específicos, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial e/ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual).
Traballo tutelado	A actividade académica desenvolverase, individual e en pequenos grupos, coa finalidade de atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas cos temas específicos, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial e/ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual).
Estudo de casos	A actividade académica desenvolverase, individual e en pequenos grupos, coa finalidade de atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas cos temas específicos, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial e/ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual).

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Traballo tutelado	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita	5	A3 A4 A5	D1 D2 D3 D7 D8

Estudo de casos	O estudante desenvolve exercicios ou casos clínicos na aula baixa as directrices do profesor e en relación con materia estudada previamente. Estará vinculado con actividades autónomas do estudante de forma individual ou en grupo e, con posterior resolución dos mesmos	10	A4 B2 C34 A5 B4 C35 B5 C36 B7 C37 B9 C38 B10 C39
Seminario	Valorase a participación do alumno en clase, así como a resolución/execución dos traballos realizados durante o mesmo.	5	A3 B7 D1 A4 B8 D2 A5 D3 D4 D7 D8
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta. Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. A ter en conta que se establece criterio de puntos negativos naqueles casos nos que existan preguntas mal contestadas.	40	A3 D1 A4 D2 D3 D4 D8
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta. Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. A ter en conta que se establece criterio de puntos negativos naqueles casos nos que existan preguntas mal contestadas.	40	A3 D1 A4 D2 D3 D4 D8

Outros comentarios sobre a Avaliación

O primeiro díade clase os docentes expoñen a guía da materia, os horarios de titoría, ostipos de avaliación (CONTINUA E GLOBAL) para que o alumnado esté informado epoida optar a avaliación continua ou global segundo as súas necesidades. A súa elección será comunicada ao centro segundo a metodoloxía establecida para isoque será publicada na web da escola.

AVALIACIÓN CONTINUA (EC)

O 10% dasfaltas de asistencia non xustificadas implica a perda do dereito á EC. Seránfaltas xustificadas: a realización de exames, a presenza en órganos colexiados, ingreso hospitalario e enfermidade/baixa médica (achegando xustificante pertinente).

A cualificaciónda EC obterase mediante a suma das probas desenvolvidas na aula: traballotutelado (5%), estudo de casos (10%), seminario (5%) e os dous parciais depreguntas obxectivas (40% cada proba).

A data do primeiro parcial será publicada conantelación en moovi e o segundo parcial coincidirá co exame global da materia,o alumnado de avaliación continua que non supere cun 50% o primeiro parcialterá que realizar o exame global (tendo un valor dun 80% para o alumnado daavaliación continua e un valor dun 100% para o alumnado de avaliación final)

Oalumnado que non supere a primeira oportunidade (tanto de avaliación continuacomo de avaliación global) a proba escrita terá un valor dun 100%.

Todas as probas de preguntasobxectivas son tipo test (cada tres preguntas falladas restan unha acertada) epara aprobar deberán superalas cun 50%. Os exames realizaránse nasaulas 21 e 23 do centro.

Exame primeiraoportunidade: 10/01/2024 ás 16:00h

Exame segundaoportunidade: 26/06/24 ás 12:00h

1º parcial(40%)

20 preguntas (Domínguez Otero, María José)

10 preguntas (Cid González, Carla)

10 preguntas (Garay Martínez, Irene)

2º parcial(40%)

20 preguntas (Domínguez Otero, María José)

10 preguntas (Cid González, Carla)

10 preguntas (Garay Martínez, Irene)

Examen global

40 preguntas (Domínguez Otero, María José)

20 preguntas (Cid González, Carla)

20 preguntas (Garay Martínez, Irene)

2ª OPORTUNIDADE

O alumnado que non supere a 1ª oportunidade (tanto de avaliación continua como de avaliación global) a proba escrita terá un valor dun 100%. Todas as probas de preguntas obxetivas son tipo test (cada tres preguntas erradas restan unha correcta) e para aprobar deberán superalas cun 50%. As exámes realizaranse nas aulas 21 e 23 do centro.

Examen primeira oportunidade: 10/01/2024 a las 16:00h

Examen segunda oportunidade: 26/06/24 a las 12:00h

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

AGUILAR M.J., **TRATADO DE ENFERMERIA INFANTIL: CUIDADOS PEDIATRICOS**, Última edición, Ed. Elsevier, 2012

GONZALEZ VILLANUEVA, **ENFERMERIA DE LA INFANCIA Y LA ADOLESCENCIA**, última edición, Ed. Universitaria Ramon Areces, 2011

DONAT COLOMER F, **ENFERMERIA MARTELINAL Y GINECOLOGICA**, última edición, Ed. Masson, 2006

SEGURANYES GLORIA, **ENFERMERIA MARTELINAL**, Última edición, Masson, 2006

Bibliografía Complementaria

BURROUGHS A., **ENFERMERIA INFANTIL**, última edición, McGraw-Hill-Interamericana, 2002

ESPINAZO, **MANUAL DE ENFERMERIA PEDIATRICA PARA ATENCION PRIMARIA**, última edición, Ed. Publimed, 2006

GONZALEZ MERLO J, **GINECOLOGIA. OBSTETRICIA**, Última edición, Ed. Masson, 2013

SPEROFF, GLASS, KASE, **ENDOCRINOLOGIA GINECOLOGICA E INFERTILIDAD**, Ed. Waverly Hispanica SA,

SINGLETON, FOWLER, **ONCOLOGIA GINECOLOGICA**, Ed McGraw Hill,

CREASY AND RESNIK, **MARTELINAL-FETAL MEDICINE**, Ed. Saunders,

<http://www.aeped.es/protocolos>, **Protocolos diagnósticos y terapéuticos en pediatría**,

www.sego.es, **Información general de asistencia obstétrica-ginecológica**,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/V53G140V01405

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V53G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas II				
Materia	Prácticas clínicas II			
Código	V53G140V01303			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	15	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Giráldez Miranda, Esperanza María			
Profesorado	Giráldez Miranda, Esperanza María Martínez Pérez, Estefanía Muños Álvarez, Alicia			
Correo-e	mgiraldez@povisa.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	A materia de prácticas clínicas II facilita a realización de coidados de enfermería baseándose na atención integral de saúde, a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial, utilizando a enfermería baseada na evidencia científica, co fin de proporcionar coidados ao paciente aplicando o proceso de enfermería, establecendo unha actitude empática co paciente e a familia garantindo en todo momento o dereito á confidencialidade, privacidade e dignidade.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería.
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural.
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional.
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas.
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde.
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación.
B13	Aplicar os principios de financiamento sanitario e sociosanitario e utilizar axeitadamente os recursos dispoñibles.
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uní ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria.
B17	Realizar coidados de enfermería baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e a familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C17	Aplicar o proceso de enfermería para proporcionar e garantir o benestar a calidade e seguridade das persoas atendidas.
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermería.
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermería, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
C49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.

C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
D3	Capacidade de xestión da información.
D4	Resolución de problemas e toma de decisións.
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe.
D6	Habilidades nas relacións interpersoais.
D7	Razoamento crítico.
D8	Aprendizaxe autónoma.
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.	A5	B2 B3 B4 B6	C4 C8 C11 C12	D3 D4 D5 D6
Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles.		B7 B9 B11 B12 B13 B15 B16 B17	C17 C18 C29 C31 C33 C49 C50	D7 D8 D11
Ser capaz de proporcionar coidados ao paciente aplicando o proceso de enfermaría, establecendo unha actitude empática co paciente e a familia aos que garantirá o dereito á confidencialidade, privacidade e dignidade.		B2 B3 B4 B6 B7 B9 B11 B12 B13 B15 B16 B17	C4 C8 C11 C12 C17 C18 C29 C31 C33 C49 C50	D3 D4 D5 D6 D7 D8 D11

Contidos

Tema	
Rotatorio de prácticas preprofesionales que permitan a aplicación e a adquisición de competencias e dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermería á práctica clínica, en centros asistenciais (sociosanitarios e hospitais).	Realización das actividades referidas aos períodos de prácticas clínicas nos correspondentes servizos asistenciais, aplicando coidados de enfermaría básicos e específicos, segundo necesidades individuais de cada paciente, así como técnicas e procedementos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticum, Practicas externas e clínicas	240	88	328
Estudo previo	2	30	32
Actividades introdutorias	1	0	1
Eventos científicos	4	4	8
Cartafol/dossier	0	4	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	O estudante desenvolve as actividades nun contexto relacionado co exercicio da profesión na área de Ciencias da Saúde. Como o título de Graduado/a en enfermaría pola Uvigo é presencial e habilita para o exercicio dunha profesión regulada, no relativo ás prácticas clínicas, considérase imprescindible a formación presencial nos centros sanitarios de referencia. A realización de prácticas clínicas presenciais é un condicionante para que poidan ser avaliadas.
Estudo previo	Busca, lectura e traballo de documentación, previo ás rotacións, que realiza o alumnado de forma autónoma.

Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Eventos científicos	A/o estudante poderá asistir de forma voluntaria ás actividades docentes programadas vinculadas ao servizo asignado, previa autorización do responsable do mesmo e información ao titor académico.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	O responsable do servizo xunto ao profesor titular das prácticas clínicas, realizarán o seguimento da evolución do estudante no desenvolvemento da súa actividade e resolverán os posibles incidentes que poidan xurdir.
Probas	Descrición
Cartafol/dossier	O estudante debe rexistrar as actividades diarias que realiza, mediante a súa observación ou ben a realización das mesmas. O grao de dificultade será expresado polo estudante, dato que se terá en conta por parte dos profesores titulares da materia de prácticas clínicas, co fin de liquidar a devandita dificultade nos seguintes períodos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Avaliación continua por parte do titor/a correspondente para identificar necesidades particulares do estudante (20%) e do equipo / profesionais do servizo (70%), valorando a adquisición das competencias asignadas, seguindo o modelo establecido, que se estrutura en: coñecementos teórico/prácticos, actitudes, habilidades e cumprimento das normas.	90	B3 B6 B11 B13 B15	C4 C11 C12 C17 C18	D5 D6
Cartafol/dossier	O estudante presentará ao finalizar o período correspondente o portafolios, no que se inclúe o cumprimento de obxectivos, relación co equipo profesional, con paciente e familia, así como unha valoración global da súa estancia. Reflectirá a súa percepción sobre o grao de dificultade das intervencións realizadas.	10	C4 C8 C11 C12 C17 C31 C33 C49		

Outros comentarios sobre a Avaliación

As prácticas clínicas II están vinculados a dous períodos, de 4 semanas, en hospitalización/centro sociosanitario e bloque cirúrxico.

É necesario alcanzar unha cualificación mínima de catro puntos sobre dez en cada unha das avaliacións para poder optar ao aprobado.

En unidades de hospitalización, realizaranse 2 Plans de Atención de Enfermería, que se avalían dentro do 20% correspondente ao titor (10% PAES).

No caso de que o /a estudante non entregue en tempo e forma o cartafol e a memoria de prácticas, (un por período), repercutirá negativamente na nota, restándose un 5% da cualificación do período correspondente, no caso de que non se cumpra co devandito requirimento.

As faltas de asistencia non xustificadas supoñerán o suspenso e a interrupción inmediata do período, mentres que si son faltas xustificadas permitiranse un máximo de 4, que serán de recuperación obrigatoria no período establecido para tal fin polo responsable da materia. A ausencia de máis de 4 días, suporá a repetición completa do período en cuestión. (Detállase en normativa de prácticas facilitada aos estudantes).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

NANDA, **Diagnósticos Enfermeros: definición y clasificación**, ELSEVIER, 2015-2017

<http://www.index-f.com/new/cuiden/>,

Berman, A., Snyder, S.J., Kozier, B., Erb, G., **Fundamentos de enfermería: Conceptos, proceso, y prácticas.**, Pearson Educación., 2008.

Isabel Serra Guillén & Luis Moreno, **Manual práctico de instrumentación quirúrgica en enfermería**, 3ª, ELSEVIER, 2022

Bibliografía Complementaria

María Teresa Luis Rodrigo, **Los diagnósticos enfermeros**, 9ª edición, ELSEVIER, 2011

Sandra F., **De las técnicas básicas a las avanzadas.**, Pearson, 2009

<http://enfermeriaactual.com/relacion-nanda-noc-nic/>,

Plataforma e-cuidados, <http://www.ecuidados.com/site/acceso>,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/V53G140V01306

Prácticas clínicas IV/V53G140V01405

Prácticas clínicas V/V53G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica III/V53G140V01301

Enfermería en saúde mental/V53G140V01305

Enfermería xeriátrica e cuidados paliativos/V53G140V01304

Enfermería materno-infantil/V53G140V01302

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Enfermería comunitaria II/V53G140V01206

Ética e lexislación/V53G140V01202

Farmacoloxía e dietética/V53G140V01203

Introdución á enfermaría clínica/V53G140V01201

Prácticas clínicas I/V53G140V01208

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería xeriátrica e coidados paliativos**

Materia	Enfermería xeriátrica e coidados paliativos			
Código	V53G140V01304			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Mosquera Losada, María Elena			
Profesorado	Mosquera Losada, María Elena Pérez Martín, Javier			
Correo-e	marimosquera@uvigo.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	A materia de "Enfermería Xeriátrica e coidados paliativos" trata de proporcionar ao alumno o coñecemento das modificacións que se producen no individuo coa idade, desde aspectos non só bio-fisiolóxicos e funcionais senón tamén socio-económicos que teñen neste grupo de poboación unha significación de suma importancia e transcendencia, trata igualmente dos coidados que deben dispensarse aos anciáns sans e enfermos, así como da actitude adecuada ao dispensar os devanditos coidados. Tamén engloba os coidados paliativos desde a perspectiva persoal, social e familiar e abordando os coidados que se dispensan na devandita situación.			

Esta materia impártese no terceiro curso do Grao de Enfermería, e é unha materia semestral.

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría.
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas.
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional.
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas.
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde.
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade.
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
B18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal.

C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
C41	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecemento e a súa repercusión na saúde.
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer.
C43	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nos anciáns
C44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
C49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
C52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos enfermos avanzados e terminais
D1	Capacidade de análise e síntese.
D2	Capacidade de organización e planificación.
D3	Capacidade de xestión da información.
D4	Resolución de problemas e toma de decisións.
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe.
D6	Habilidades nas relacións interpersoais.
D7	Razoamento crítico.
D8	Aprendizaxe autónoma.
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade.
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber aplicar os aspectos xerais do proceso do envellecemento no seu contexto socio-sanitario.	A1	B3	C8	D1
	A2	B5	C41	D2
	A3	B6	C42	D3
	A4	B7	C43	D4
	A5	B9		D5
		B11		D6
		B14		D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Realizar coidados tendo en conta as modificacións **morfofuncionais e psicosociais do envellecemento.	A1	B1	C8	D1
	A2	B2	C44	D2
	A3	B3	C49	D3
	A4	B5	C52	D4
	A5	B6		D5
		B7		D6
		B9		D7
		B11		D8
		B14		D9
		B15		D10
		B18		D11

Contidos

Tema	
TEMA 1: O ENVELLECIMENTO: MARCO CONCEPTUAL. ASPECTOS XERAIS DO ENVELLECIMENTO	1.1: CONCEPTO DE VELLEZ 1.2: CONCEPTOS CRAVES NA VELLEZ 1.3: CONCEPTO Y FORMAS DE ENVEJECIMIENTO
TEMA 2: ENFERMARÍA XERONTOLÓXICA	2.1: GERIATRÍA E GERONTOLOGÍA 2.2: FUNCIÓNS DA ENFERMEIRA XERONTOLÓXICA 2.3: COIDADOS ESPECÍFICOS DA ENFERMEIRA XERONTOLÓXICA EN RELACIÓN COAS NECESIDADES DOS USUARIOS (MODELO VIRGINIA HENDERSON)

TEMA 3: O CONTEXTO SOCIO-SANITARIO DA POBOACIÓN ANCIÁ	3.1: ENVELLECIMENTO DAS POBOACIÓNS 3.2: PROBLEMÁTICA DO ENVELLECIMENTO 3.3: ENVELLECIMENTO SAUDABLE E ENVELLECIMENTO ACTIVO 3.4: PLAN XERONTOLÓXICO 3.5 RECURSOS ASISTENCIAIS 3.6: CONCEPTO CRAVES DA DEPENDENCIA 3.7: LEI DA DEPENDENCIA 3.8 IDAISMO. MALTRADO NA VELLEZ. CONTENCIONS 3.9 ENFERMERIA XERIATRICA NOVOS ROLES.
TEMA 4: NIVEIS ASISTENCIAIS	4.1: CONCEPTO DE NIVEL ASISTENCIAL 4.2 CLASIFICACIÓN DE NIVEIS ASISTENCIAIS 4.3: FUNCIÓNS DA ENFERMARÍA XERONTOLOXICA NOS DISTINTOS NIVEIS ASISTENCIAIS 4.5 ORGANIZACIÓN DOS COIDADOS DE ENFERMARÍA DENTRO DAS INSTITUCIÓNS SOCIOSANITARIAS.
TEMA 5: TEORÍAS DO ENVELLECIMENTO	5.1 TIPOS DE CLASIFICACIÓNS DAS TEORÍAS DE ENVELLECIMENTO 5.2 TEORÍAS DO ENVELLECIMENTO
TEMA 6: MODIFICACIÓNS *MORFOFUNCIONALES E PSICOSOCIAIS DO ENVELLECIMENTO	6.1: CARACTERÍSTICAS XERAIS DA PRESENTACIÓN DE ENFERMIDADES NO PACIENTE ANCIÁN 6.2: CAMBIOS FÍSICOS NO ENVELLECIMENTO E PRESENTACIÓNS ATÍPICAS DAS ENFERMIDADES POR APARELLOS 6.3 CAMBIOS PSÍQUICOS E SOCIAIS NO ENVELLECIMENTO 6.4: CARACTERÍSTICAS XERAIS DA PRESENTACIÓN DE ENFERMIDADES NO PACIENTE ANCIÁN 6.5 TERAPÉUTICA FARMACOLÓXICA NO PACIENTE ANCIÁN
TEMA 7: A PERSOA MAIOR ENFERMA. VALORACIÓN INTEGRAL	7.1: VALORACIÓN XERIÁTRICA 7.2: INSTRUMENTOS Ou ESCALAS DE VALORACIÓN 7.3: VALORACIÓN DA SAÚDE FÍSICA 7.4: VALORACIÓN DA CAPACIDADE FUNCIONAL 7.5: VALORACIÓN DA SAÚDE MENTAL 7.6: VALORACIÓN SOCIAL 7.7.:ANEXOS (ESCALAS) 7.8:TRASTORNOS NEUROCOGNITIVOS.
TEMA 8: O ANCIÁN FRÁXIL	8.1 TIPOS DE PACIENTES EN XERIATRÍA 8.2 O ANCIÁN FRÁXIL. ABORDAXE
TEMA 9: GRANDES SÍNDROMES XERIÁTRICAS	9.1: CONCEPTO DE SD XERIÁTRICO 9.2: CLASIFICACIÓN DAS SÍNDROMES XERIÁTRICAS 9.3: SÍNDROMES XERIÁTRICAS.
TEMA 10: COIDADOS PALIATIVOS	10.1 PASADO E ACTUALIDADE DOS COIDADOS PALIATIVOS 10.2 ENFERMERIA E COIDADOS PALIATIVOS FUNCIONS 10.3 ATENCIÓN NOS ÚLTIMOS DÍAS. AGONÍA 10.4 DUELO DEFINICIÓN. FASES E MANIFESTACIONS 10.5 DUELO PATOLÓXICO 10.6 APOIO PSICOSOCIAL A LA FAMILIA 10.7 EUTANASIA

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	12	17	29
Estudo de casos	10	13	23
Traballo tutelado	8	2	10
Foros de discusión	0	9.5	9.5
Debate	6	0	6
Seminario	3	0.9	3.9
Lección maxistral	15	42	57
Exame de preguntas obxectivas	0.6	3	3.6
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	7	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.

Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvolo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma dos estudantes que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Foros de discusión	Foros no que se propón o alumno que opine sobre diferentes conceptos da materia. E no que tamén debe reflexionar e opinar de forma asertiva sobre a visión do resto dos compañeiros.
Debate	Actividades grupais, no que os alumnos expoñen a súas ideas e argúmentaaas sobre un tema relacionado que materia. Da mesma forma escoitan outras ideas e argumetnos co fin de ter diferentes visións e por tanto enriquezase o seu campo de coñecementos. O debate estará moderado polo profesor para orientar e conducir o debate dentro do campo profesional.
Seminario	Exposición por parte do profesor dun tema relacionado coa materia e que complementa e enriquece o coñecemento dos alumnos en relación co campo da Enfermería Xeriátrica.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	O alumno deberá resolver exercicios proposto que se remitiron por correo electrónico e que servirán par manter unha discusión que o docente non que se reflexionará sobre conceptos craves desta materia. Tamén deberá calcular extraendo datos do INE diferentes índices e taxas relacionadas co envellecemento en España
Estudo de casos	O alumno debera resolver diferentes casos propostos polo profesor en grupo e de forma individual relacionados que materias (determinar os coidados máis adecuados en diferentes situacións clínicas que se manifestan en Xeriatría, saber aplicar escalas de valoración das AVD e sobre o estado Cognitivo, etc)
Traballo tutelado	O alumno desenrolará na clase en grupo sendo titorizada polo docente, diversos exercicios sobre envellecemento activo, organización dos coidados en de centros xeriátricos, etc.
Foros de discusión	Estableceranse diferentes foros de discusión, sobre conceptos importantes en xeriatría incluído o campo dos coidados paliativos

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Resolución de problemas	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condiciones establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu.	20	A1 A5	B3 B14	C42 C43 C49 C52	D2 D3 D4 D8 D10
Estudo de casos	Proba na que se presenta unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc.	15	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B5 B6	C8 C41 C42 C43 C49	D1 D3 D4 D7 D8 D9 D10
Traballo tutelado	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita	5	A1 A2 A3 A4 A5	B2 B3 B5 B6 B7	C8 C41 C42 D4 D5	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Restarase 1 correcta por cada 2 fallos	15	A1 A3 A5 B5 B6 B7 B9 B14 B15	B1 B2 B3 B5 B6 B7 B9 B14 B15	C41 C42 C43	D1 D8
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.	45	A1 A2 A3 A4 A5 B7 B9 B11 B14 B15 B18	B1 B2 B3 B5 B6 C49 C52	C8 C41 C42 C43 C44 D6 D7	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

I. SISTEMA DE AVALIACIÓN

1.-Avaliación Continua (AC)

$$\mathbf{ACTI(65\%)+ACTG(5\%)+ACF(30\%)=AC(100\% (10 puntos))}$$

ACTI.

Traballo persoal: 65% (6,5 puntos)

- Desenvolvemento do concepto profesional da vellez (0,25 puntos)
- Exercicio sobre valores estatísticos relacionados coa xeriatria (0,25 puntos)
- Reflexión profesional sobre coidados paliativos (0,25 puntos)
- Caso práctico sobre baremos de avaliación xeriátrica (2 puntos) (para superalo será necesario acadar 5 puntos sobre 10, os alumnos que non superen esta parte serán avaliados sobre ela no exame final)
- Caso práctico relacionado co tema 6, 8 e 9 (1,5 puntos) (para superalo será necesario acadar 5 puntos sobre 10, os alumnos que non superen esta parte serán avaliados sobre ela no exame final)
- 3 probas parciais, preguntas curtas: (para superalas será necesario acadar un 5 sobre 10 en cada unha delas, os alumnos que non superen ningunha das parciais serán avaliados no mesmo/s no exame final).
 - T1-T2 (0.75 PUNTOS)
 - T3-T4 (0,75 PUNTOS)
 - T5-T7 (0,75 PUNTOS)

ACTG.

Traballo en grupo 5% (0,5 puntos)

- Proxecto de envellecemento activo
- Deterioro cognitivo do exercicio
- Centro de atención sociosanitaria a persoas maiores TCAE planificación laboral.

ACF.

Exame final 30% (3 puntos)- Non se admitirá ningún tipo de material.

- Preguntas curtas (1,5 PUNTOS)
- Preguntas da proba (1,5 puntos)

Este exame poderá ampliarse con preguntas e signos de puntuación, segundo se superen ou non os casos prácticos e/ou probas parciais.

2.-Avaliación global (AG)

Non se permitirá ningún tipo de material.

Consiste nunha proba final que suporá o 100% da nota:

- 70% (7 puntos), - 1 estudo de caso sobre escalas e 4 preguntas curtas sobre o contido da materia
- 30% (3 puntos) - 30 preguntas de opción múltiple (0,1 valor de resposta correcta e resta 0,03 pregunta incorrecta)

O alumnado será avaliado mediante avaliación continua (sempre que cumpra os criterios de asistencia), salvo que solicite formalmente, e segundo os procedementos establecidos, que desexa ser avaliado globalmente.

Calquera alumno que falte ao 10% das clases sen causa xustificada segundo a normativa vixente, perderá a opción de avaliación continua.

Na segunda oportunidade, o alumno será avaliado polo sistema global de avaliación.

II. NORMAS XERAIS

Para aprobar a materia é necesario obter unha cualificación igual ou superior a 5 puntos nunha escala de 0 a 10.

III. COMPROMISO ÉTICO

Espérase que o alumnado amose un comportamento ético adecuado, en caso de detección (copia, plaxio, uso de dispositivos electrónicos non autorizados, etc.), considerárase que o alumno non reúne os requisitos necesarios para superar a materia. Nese caso, a cualificación na oportunidade de avaliación correspondente será suspenso (0,0).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MOSQUERA LOSADA ME.; PEREZ MARTIN J., **MANUAL DE ENFERMERIA GERIATRICA**, 14, Escuela Enfermería Povisa, 2023/2024

Bibliografía Complementaria

P. ABIZANDA, **TRATADO DE MEDICINA GERIÁTRICA: FUNDAMENTOS DE LA ATENCIÓN SANITARIA A LOS MAYORES (2ª EDICIÓN)**, 9788491132981, 1, ELSEVIER, 2020

Patricia Williams, **ENFERMERÍA GERIÁTRICA**, 978849113993, 1, S.A. ELSEVIER ESPAÑA, 2020

Gil Gregorio, López Trigo. Sociedad Española de Geriátría y Gerontología, **Manual de buena práctica en cuidados a las Personas Mayores.**, 2, IMC, 2015

MARGARET ECKMAN, **ENFERMERIA GERIATRICA.**, 2, Manual moderno, 2012

C. CANTERO MOLLINEDO; V. CANDIÑANOS MARCO-GARDOQUI; L CARRILLO IZQUIERDO; J. ARRETXE ZAMAKONA; N. LE, **Protocolos de actuación. Residencias de personas mayores Servicio Foral Residencial**, 1, Diputacion Floral de Navarra, 2011

SOCIEDAD ESPAÑOLA DE GERIATRIA Y GERONTOLOGIA, **MANUAL DEL RESIDENTE EN GERIATRIA**, 1, Ene Life Publicidad S.A. y Editores, 2011

LOURDES BERMEJO GARCIA, **ENVEJECIMIENTO ACTIVO Y ACTIVIDADES SOCIOEDUCATIVAS CON PERSONAS MAYORES: GUIA DE BUENAS PRACTICA**, 1, Editorial Panamericana, 2010

ELENA MUÑOZ MARRON, **ESTIMULACION COGNITIVA Y REABILITACION NEUROPSICOLOGICA**, 1, UOC (UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA), 2009

Aut.: Kaplan, Jauregui, Rubil. Edimed, **Grandes Síndromes Geriátricos.**, 1, Ediciones médicas SRL., 2009.

HUEROS IGLESIAS A., **CEAFA ATENDER A UNA PERSONA CON ALZHEIMER**, 1, ONA IDUSTRIA GRAFICA, 2008

SENPE - SEGG, **VALORACION NUTRICIONAL EN EL ANCIANO**, 1, GALENICAS-NIGRA TREA, 2007

Servicio Regional de Bienestar Social Comunidad de Madrid, **Guía de protocolos y documentación para residencias geriátricas de la Comunidad de Madrid. Protocolos Asistenciales en Residencias de Mayores**, 1, COMUNIDAD DE MADRID, 2007

GLORIA PEREZ SERRANO, **INTERVENCION Y DESARROLLO INTEGRAL EN PERSONAS MAYORES**, 1, ED. UNIVERSITAS, SA, 2006

Millán Calenti., **Principios de Geriátría y Gerontología**, 1, Mc GRAW HILL □ Interamericana, 2006

XUNTA DE GALICIA, **VIDA E LIBERDADE: O DEREITO A UNA MORTE DIGNA**, CONSELLERIA DE PRESIDENCIA, 2006

J. HERRERA CARRANZA; J.C. MONTERO TORREJON, **ATENCION FARMACEUTICA EN GERIATRIA**, 1, S.A. ELSEVIER ESPAÑA, 2005

Joaquin Giro Miranda, **Envejecimiento Activo - Envejecimiento en Positivo**, 1, Universidad de la Rioja, 2006

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/V53G140V01405

Prácticas clínicas V/V53G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica III/V53G140V01301

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V53G140V01101

Enfermaría comunitaria I/V53G140V01104

Enfermaría clínica I/V53G140V01204

Enfermaría clínica II/V53G140V01205

Enfermaría comunitaria II/V53G140V01206

Prácticas clínicas I/V53G140V01208

Prácticas clínicas II/V53G140V01303

Prácticas clínicas III/V53G140V01306

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería en saúde mental				
Materia	Enfermería en saúde mental			
Código	V53G140V01305			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Álvarez Pérez, Vicente Borja			
Profesorado	Álvarez Pérez, Vicente Borja Tapia Jara, Iratxe			
Correo-e	vicente.borja.alvarez.perez@gmail.com			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	A materia de enfermmería en saúde mental pretende dotar aos alumnos das ferramentas necesarias que lles permitan previr, recoñecer, tratar e manexar a sintomatoloxía das enfermidades mentais,prestando unha atención técnica e profesional acorde ás necesidades de saúde da poboación atendida e tendo en conta os avances técnicos e científicos actuais. Aprenderase a realizar plans de coidados enfermeiros utilizando a taxonomía NANDA baseándonos nos patróns funcionais de Marjory Gordon, destinados ás persoas con enfermidade mental e a súa contorna. Ademais trataranse os aspectos legais e deontolóxicos relacionados coa saúde mental.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións da saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionarlles axuda nesas situacións.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde dos individuos e grupos.
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermmería, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
C51	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando coidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermmería.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Saber la clasificación, clínica y tratamiento de los distintos trastornos mentales y los cuidados de enfermería asociados a ellos.	C10 C12 C24 C31 C32 C51

Contidos

Tema	
Introducción á saúde mental.	TEMA1. Introducción á psiquiatría e a saúde mental TEMA 2. Historia da psiquiatría e a enfermmería na saúde mental. TEMA 3. Concepto da saúde mental e modelos explicativos da enfermidade na psiquiatría. TEMA 4. Red asistencial na saúde mental. Papel da enfermmería nos distintos dispositivos. TEMA 5. Paciente san. Concepto de personalidade. TEMA 6. Paciente con clínica psiquiátrica fora do ámbito da saúde mentall. TEMA 7. Entrevista e valoración psiquiátrica. TEMA 8. Clasificación das enfermidades psiquiátricas. TEMA 9. Valoración psiquiátrica por parte de enfermmería. TEMA 10. Comunicación Terapéutica

Trastornos psiquiátricos I e tratamentos terapéuticos.

TEMA 11. Exploración psicopatológica
TEMA 12. Trastorno de ansiedad.
TEMA 13. Trastorno do sono
TEMA 14. Obradoiro de control da ansiedad.
TEMA 15. Trastornos afectivos
TEMA 16. Terapia biolóxica y Terapia electroconvulsiva.
TEMA 17. Terapia psicolóxica.
TEMA 18. Actuación de enfermería nos distintos tratamentos.

Trastornos psiquiátricos II

TEMA 19. Trastornos psiquiátricos máis habituais na infancia e na adolescencia
TEMA 20. Trastornos da conducta alimenticia.
TEMA 21. Trastornos somatomorfos.
TEMA 22. Disfunciones sexuais.
TEMA 23. Trastorno por consumo de sustancias.
TEMA 24. Trastornos de personalidade.
TEMA 25. Esquizofrenia y outros trastornos psicóticos

Trastornos psiquiátricos III e consideracións legais

TEMA 26. Trastornos orgánicos.
TEMA 27. Urgencia psiquiátrica: paciente suicida e paciente axitado
TEMA 28. Obradoiro: manexo do paciente axitado y contencións mecánicas.
TEMA 29. Consideracións éticas e legais no enfermo mental.
TEMA 30. Plans de coidados e patróns funcionais.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	50	50	100
Obradoiro	6	0	6
Estudo de casos	6	6	12
Exame de preguntas obxectivas	2	10	12
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	10	12
Traballo	0	8	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou grupais que desenvolven os estudantes.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticarlo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	Se realizará un taller de relaxación en ansiedad
Estudo de casos	Se realizará un exercicio de valoración de casos clínicos

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Estudo de casos	Os estudos de caso veranse de dúas formas, cun 10% cada unha: - Participación activa na clase. - Traballo para facer na casa.	20	C10 C12 C24 C31 C32 C51

Exame de preguntas obxectivas	Consta de 2 probas tipo test, cada unha con aproximadamente 40 preguntas. Puntuación máxima de cada unha o 20%.	40	C10 C12 C24 C31 C32 C51
Exame de preguntas de desenvolvemento	Examen final tipo oral. Non obrigatorio. Consta de dúas partes, cada unha con unha pregunta de desenvolvemento puro e logo varias preguntas cortas e casos clínicos.	40	C10 C12 C24 C31 C32 C51

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación continua:

Terá un peso do 60% do total da nota. Isto será a suma de 2 exames de preguntas tipo test, dos cales cada un puntuará o 20% do total, ao que se lle suma un 10% de participación en clase e o traballo feito en clase. Por último, o outro 10% será o resultado do traballo entregado polo alumno que deberá facer en casa.

Os exames tipo test (estudio de casos) estarán formados por 40 preguntas tipo test, con 4 posibles respostas das cales só unha é correcta. Restarase 0.33 puntos por cada resposta incorrecta. Terán preguntas mesturadas de casos clínicos e puramente teóricas, cunha proporción variable, segundo o contido de cada parte.

Polo tanto, coa suma dos exames tipo test, a participación e o traballo do alumnado, tanto dentro do horario académico, como fóra deste, podería chegar ata un 6 e non ter que presentarse a un exame final.

Considerarase que o alumno terá aprobado a avaliación continua cando a suma total desta supere os 4 puntos (o 66,67%).

No caso de que o alumno aprobe a materia e queira optar polo 100% da nota terá que presentarse a un exame final oral que lle puntuará o 40% restante. Este exame estará formado por 2 partes que poderán estar formadas por un conxunto de preguntas de desenvolvemento teórico, resolución de casos clínicos e/ou preguntas curtas.

De forma opcional, neste exame poderase liberar unha parte da materia, no caso de ter aprobado algunha dos exames tipo test cun 7,5 ou máis (o 15% do total da asignatura). Nese caso, as preguntas girarán en torno á outra parte da materia non liberada. Se o alumno tiver un 7,5 ou máis en ambos test e quixese presentarse igualmente ao exame final, o alumno poderá elixir a parte do temario da que quere ser avaliado.

No caso de que o alumno suspendese a avaliación continua podería ter unha segunda oportunidade presentándose ao exame final oral. Este contaría un 80%, con todo o contido da asignatura, ao que se lle sumará o porcentaxe dedicado aos traballos e á participación.

Exames orais: constarán de dúas partes, sendo cada unha o 40% do total da nota. Cada unha delas estará formada por unha pregunta de desenvolvemento teórico que constará da metade dese 40%, e o resto será unha sucesión de preguntas tipo "preguntas curtas" e casos clínicos similares aos feitos en clase. Por último, o 20% restante, avaliarase a propia presentación, as habilidades do estudante de expresar os seus coñecementos con claridade, fluidez, así como o raciocinio e o seu pensamento crítico.

Para favorecer a obxectividade e a posibilidade de futuras revisións do exame, tomaranse as medidas oportunas para iso, como o uso de cámaras durante o propio exame para grabalo.

Avaliación global:

Exame oral único na data marcada, igualmente formado por 2 partes, nas que se mesturarán preguntas de desenvolvemento, preguntas curtas e resolución de casos clínicos. Puntuará sobre o 10, sendo necesario ter un 50% deste para considerar aprobada a asignatura. Calquera alumno poderá presentarse ao exame final desta modalidade de avaliación global, despois de ter renunciado formalmente á avaliación continua.

Exame de 2ª oportunidade:

No caso de ter que presentarse a este exame, o estudante optará polo 100% da nota final.

EXAME ORAL

O exame estará formado por dúas partes, cada unha delas con unha única pregunta de desenvolvemento e un número indeterminado de preguntas curtas e casos clínicos.

Pregunta de desenvolvemento: cada unha puntuará un total do 20% da nota final do exame. O tempo máximo será de 2 minutos, sendo o óptimo 1 minuto e medio. **Comprensión do tema:** avaliarase a capacidade do estudante para expoñer, comprender e analizar os conceptos clave relacionados co tema a expoñer. Nota máxima do 10% do total. **Profundidade do coñecemento:** avaliación da amplitude do coñecemento demostrado. Nota máxima do 5% do total. **Organización e estrutura:** avalía a forma de expoñer o tema, buscando un desenvolvemento lóxico e estruturado. Nota máxima do 5% do total. **Preguntas curtas e casos clínicos:** estará formado por un número indeterminado de preguntas e casos clínicos para averiguar o uso práctico e racional dos coñecementos, así como a súa aplicación. A nota máxima será do 20% en cada unha das partes.

Preguntas curtas e casos clínicos. Nas preguntas curtas avaliarase unicamente se se responden os conceptos clave preguntados. A nota máxima será do 10% do total. Nos casos clínicos avaliarase a precisión, a claridade e o raciocinio para xustificar, de forma crítica, as respostas argumentadas para resolver o tema. A nota máxima será do 10% do total.

Presentación Oral: representa o 20% do total da nota. Neste apartado avaliarase a forma na que o alumno expón o exame na súa totalidade. Terase en conta a capacidade para xestionar o tempo asignado, a claridade e fluidez coa que desenvolve o tema. Os criterios poderían ser modificados lixeiramente no caso de que o propio exame, o alumno, as preguntas expostas ou outras situacións así o requiran, sempre pensando en favorecer ao alumno. Pódese restar puntos á nota final pola falta de puntualidade do alumno, respostas divagatorias ou uso de linguaxe inapropiada ou pouco científica.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

E-CUIDADOS,

Joana Fornés Vives. Mª Consuelo Carballal Balsa, **ENFERMERÍA DE SALUD MENTAL Y PSIQUIÁTRICA. GUÍA PRACTICA DE VALORACIÓN Y ESTRATEGIAS DE INTERVENCIÓN**, 1ª edición, Panamericana, 2001

Jose Luis Galiana Roch, **Enfermería psiquiátrica**, 1ª edición, Elsevier, 2015

Luis Cibanal, **Técnicas de comunicación y relación de ayuda en ciencias de la salud**, 3ª edición, Doyma, 2014

Bibliografía Complementaria

J.Vallejo Ruicoba, **INTRODUCCIÓN A LA PSICOPATOLOGÍA Y A LA PSIQUIATRÍA**, 8ª edición, Masson, 2015

Joana Formés Vives, **ENFERMERÍA DE SALUD MENTAL Y PSIQUIÁTRICA. VALORACIÓN Y CUIDADOS**, 2ª edición, Panamericana, 2012

Carlos J. van-der Hofstadt Román, **TÉCNICAS DE COMUNICACIÓN PARA PROFESIONALES DE ENFERMERÍA**, 1ª edición, Generalitat Valenciana. Conselleria de Sanidad, 2006

Louise Rebraca Shives, **ENFERMERÍA PSIQUIÁTRICA Y DE SALUD MENTAL CONCEPTOS BÁSICOS**, 6ª edición, Mc Graw Hill, 2010

I Eguiluz, R Segarra, **Introducción a la Psicopatología.**, 3 edición, Editorial Médica Panamericana, 2013

Kaplan & Sadock, **Sinopsis de Psiquiatría**, 11 edición, Wolters Kluwer - Lippincott, 2015

Demetrio Barcia Salorio, **Tratado de Psiquiatría**, 1ª edición, Arán, 2000

Elena Rodríguez Seoane, **Enfermería en la rehabilitación de la enfermedad mental severa**, 1ª edición, Díaz de Santos, 2015

Andoni Anseán, **Manual de prevención, intervención y postvención de la conducta suicida**, 2ª edición, Fundación Salud Mental España, 2014

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/V53G140V01306

Prácticas clínicas IV/V53G140V01405

Prácticas clínicas V/V53G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría xeriátrica e coidados paliativos/V53G140V01304

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Psicoloxía: Psicoloxía/V53G140V01102

Prácticas clínicas I/V53G140V01208

Prácticas clínicas II/V53G140V01303

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas III				
Materia	Prácticas clínicas III			
Código	V53G140V01306			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	18	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Giráldez Miranda, Esperanza María			
Profesorado	Giráldez Miranda, Esperanza María Maldonado Arroyo, Alfonso Eduardo Martínez Pérez, Estefanía Muñíos Álvarez, Alicia			
Correo-e	mgiraldez@povisa.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	Materia destinada a adquisición de competencias teórico - prácticas en relación cos coidados e procedementos de Enfermería nel ámbito da atención especializada e a atención primaria.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría.
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural.
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional.
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas.
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade.
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde.
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación.
B13	Aplicar os principios de financiamento sanitario e sociosanitario e utilizar axeitadamente os recursos dispoñibles.
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria.
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e a familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar a calidade e seguridade das persoas atendidas.
C18	Cofecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
C19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, á familia e á comunidade.
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.

C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde ou enfermidade como integrantes dunha comunidade.
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde dos individuos e grupos.
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
C35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e prever complicacións.
C36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
C37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer.
C44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a prever os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
C49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
D2	Capacidade de organización e planificación.
D3	Capacidade de xestión da información.
D4	Resolución de problemas e toma de decisións.
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe.
D6	Habilidades nas relacións interpersoais.
D7	Razoamento crítico.
D8	Aprendizaxe autónoma.
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de participar nos coidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades básicas e específicas, en Atención especializada, Primaria e ámbito sociosanitario.	A2	B1	C4	D2
		B2	C8	D3
		B3	C11	D4
		B4	C12	D5
		B6	C17	D6
		B7	C18	D7
		B9	C19	D8
		B10	C22	D11
		B11	C23	
		B12	C24	
		B13	C25	
		B15	C29	
		B16	C31	
		B17	C33	
			C35	
			C36	
			C37	
			C42	
			C44	
			C49	
			C50	

Contidos

Tema	
Rotatorio de prácticas preprofesionais que permitan a aplicación e a adquisición de competencias e dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermería á práctica clínica, en centros de Atención Primaria e Especializada (consulta externa)	Realización das actividades referidas aos períodos de prácticas clínicas nos correspondentes servizos asistenciais, aplicando coidados de enfermaría básicos e específicos, segundo necesidades individuais de cada paciente, así como técnicas e procedementos. Realización de portafolios en cada período.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	4	4	8
Eventos científicos	8	8	16
Prácticum, Practicas externas e clínicas	280	140	420
Estudo de casos	8	10	18
Cartafol/dossier	2	4	6
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por poñentes de prestixio, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Sesións clínicas
Prácticum, Practicas externas e clínicas	O estudante desenvolverá a súa actividade nun contexto relacionado co exercicio dunha profesión na área de Ciencias da Saúde, dentro do ámbito sociosanitario de Atención Especializada e Primaria. Como o título de Graduado/a en enfermería pola Uvigo é presencial e habilita para o exercicio dunha profesión regulada, no relativo ás prácticas clínicas, considérase imprescindible a formación presencial nos centros sanitarios de referencia. A realización de prácticas clínicas presenciais é un condicionante para que poidan ser avaliadas.
Estudo de casos	Exporanse preguntas sobre o seguimento dun paciente ou evolución clínica do mesmo

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Actividades introdutorias	De forma previa á localización no servizo de destino, o profesor responsable do servizo, exporá ao estudante as características do mesmo, tipoloxía de pacientes, así como a normativa vixente e o sistema de avaliación.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	O responsable do servizo realizará seguimento da evolución do estudante no desenvolvemento da súa actividade e resolverá os posibles incidentes que poidan xurdir.
Estudo de casos	Exporanse preguntas sobre o seguimento dun paciente ou evolución clínica do mesmo
Probas	Descrición
Cartafol/dossier	A primeira semana explicárase ao alumno forma de cumprimentación, nel reflectirase o rexistro das actividades diarias que a/o estudante realiza ou observa diariamente, así como o grao de dificultade das mesmas.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Avaliación continua por parte do titor/a correspondente para identificar necesidades particulares do estudante (20%) e do equipo / profesionais do servizo (70%), valorando a adquisición das competencias asignadas, seguindo o modelo establecido, que se estrutura en: coñecementos teórico/prácticos, actitudes, habilidades e cumprimento das normas.	90	A2 B1 C4 D2 B2 C8 D3 B3 C11 D4 B4 C12 D5 B6 C17 D6 B7 C18 D7 B9 C19 D8 B10 C22 D11 B11 C23 B12 C24 B13 C25 B15 C29 B16 C31 B17 C33 C35 C36 C37 C42 C44 C49 C50

Cartafol/dossier	O estudante presentará ao finalizar o período correspondente o portafolios, no que se inclúe o cumprimento de obxectivos, relación co equipo profesional, con paciente e familia, así como unha valoración global da súa estancia. Reflexión a súa percepción sobre o grao de dificultade das intervencións realizadas.	10	B9 C8 D2 B11 C12 B12 C17 B13 C31 B17 C35
------------------	--	----	--

Outros comentarios sobre a Avaliación

As prácticas clínicas III están vinculados a dous períodos, en Consulta externa (4 semanas) e centro de saúde (6 semanas).

É necesario acadar unha cualificación mínima de catro puntos sobre dez en cada unha das avaliacións para poder optar ao aprobado.

No caso de que o /a estudante non entregue en tempo e forma o cartafol e a memoria de prácticas, (un por período), repercutirá negativamente na nota, restándose un 5% da cualificación do período correspondente.

As faltas de asistencia non xustificadas suporán o suspenso e a interrupción inmediata do período, mentres que si son faltas xustificadas permitiránse un máximo de 4, que serán de recuperación obligatoria no período establecido para tal fin polo responsable da materia. A ausencia de máis de 4 días (aínda que sexan faltas xustificadas), suporá a repetición completa do período en cuestión. (Detállase na normativa de prácticas facilitada aos estudantes e publicada en MOOVI).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CUIDEN/INDEX ENFERMARÍA, **Bases da datos de Enfermaría,**

<http://www.index-f.com/new/cuiden/>,

<https://www.enfermeriacomunitaria.org/web/>,

Antonio Arribas Cachá, Amelia Amézcuca Sánchez, Miriam Hernández Mellado, Elena Núñez Acosta, **Valoración enfermera herramientas y técnicas sanitarias**, 978-84-16191-14-7, 3ª, FUDEN, 2015

SARAH RENTON / CLAIRE MCGUINNESS/ EVELYN STRACHAN, **Procedimientos de Enfermería Clínica**, 9788491139058, 6ª, Elsevier, 2021

Bibliografía Complementaria

NANDA, **Diagnósticos Enfermeiros: definición e clasificación.**, ELSEVIER,

J.R. MARTINEZ RIERA, **MANUAL PRÁCTICO DE ENFERMERÍA COMUNITARIA**, 9788491136781, 2ª, ELSEVIER, 2020

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/V53G140V01405

Prácticas clínicas V/V53G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica I/V53G140V01204

Enfermaría clínica II/V53G140V01205

Enfermaría comunitaria II/V53G140V01206

Farmacoloxía e dietética/V53G140V01203

Introdución á enfermaría clínica/V53G140V01201

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermaría/V53G140V01107

Prácticas clínicas I/V53G140V01208